

SXEDIO.717

7.5.1963: ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΕΝΩ ΤΟ ΑΙΜΑ ΡΕΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΚΑΙ ΧΩΡΙΖΕΙ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Το **1963** αποδείχθηκε και το πιο κρίσιμο έτος στην τρίχρονη πορεία της ανεξάρτητης Δημοκρατίας της Κύπρου.

Οι σχέσεις των δύο κοινοτήτων άρχισαν να οξύνονται σε επικίνδυνο βαθμό, οι παρακρατικές οργανώσεις ΑΚΡΙΤΑΣ και ΤΜΤ είχαν αποκτήσει ήδη αρκετό οπλισμό ενώ συνεχιζόταν η στρατολόγηση και εκπαίδευση νέων μελών.

Ταυτόχρονα η συνεργασία Ελλήνων και Τούρκων στην Κυβέρνηση καρκινοβατούσε ενώ άρχισε να γίνεται πλέον συνείδηση, τουλάχιστον μεταξύ της ηγεσίας των Ελληνοκυπρίων και της μεγάλης πλειοψηφίας του λαού ότι χωρίς αλλαγές στο Σύνταγμα ήταν αδύνατο να στηθεί και λειτουργήσει η Κυπριακή Δημοκρατία.

Όλες οι κρίσεις που προηγήθηκαν επιδείνωναν τόσο πολύ την πολιτική ατμόσφαιρα, ώστε πολλοί ένοιωθαν ότι επέκειτο μια νέα σύγκρουση στις σχέσεις μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι φωνές για επίλυση των διαφορών ακόμα και με τα όπλα.

Από την αντίπερα όχθη οι Τούρκοι δεν έμειναν με σταυρωμένα τα χέρια.

Η ΤΜΤ βρισκόταν με το χέρι στη σκανδάλη, ενώ στελέχη της, όπως κατατέθηκε, στα μέσα του Απριλίου του **1962**, στο Δικαστήριο, μετά τη δολοφονία των δύο Τουρκοκύπριων δημοσιογράφων Χικμέτ και Γκουργκάν, είχαν οργανωθεί σε ομάδες και ότι πολλά όπλα βρίσκονταν στα χέρια τους.

Στις **9** Απριλίου **1963** σημειώθηκε ένα ασήμαντο επεισόδιο στην τουρκική συνοικία της Λάρνακας, το οποίο όμως ήταν αρκετό για να αυξήσει την ένταση.

Ενοπλοι Έλληνες πολίτες και Αστυνομικοί

εισήλθαν στην τουρκική συνοικία της πόλης με το αυτοκίνητο τους.

Η παρουσία τους όμως, προκάλεσε αντιδράσεις από τους Τούρκους και σύμφωνα με έρευνα του Υπουργείου Εσωτερικών ένας Τούρκος διαμαρτυρήθηκε γιατί οι Έλληνες βρίσκονταν στην τουρκική συνοικία, την οποία θεωρούσαν γκέτο τους και κανένας μη εξουσιοδοτημένος έπρεπε να εισέρχεται σ αυτό.

Στην περιοχή άρχισαν να συρρέουν πολλοί Τούρκοι και σε λίγο τα πνεύματα οξύνθηκαν και οι δυο πλευρές ήλθαν στα χέρια. Στη διάρκεια της σύγκρουσης ανέφερε η έκθεση οι Τούρκοι χρησιμοποίησαν και μαχαίρια.

Αντίθετη εικόνα για το επεισόδιο έδωσε ο Αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ. Σε έκθεση του ανέφερε ότι μερικοί Έλληνες ένοπλοι μπήκαν με το αυτοκίνητο τους με ιλιγγιώδη ταχύτητα και έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή μερικών διαβατών.

Σύμφωνα με την έκθεση του Κουτσιούκ το επεισόδιο συνέβη όταν το υπ' αριθμόν **BL727** αυτοκίνητο, που οδηγούσε ο Έλληνας οδηγός Κακής, εισήλθε δύο φορές στον τουρκικό τομέα της πόλης.

Τέσσερις Τούρκοι πεζοί, σύμφωνα με τον Κουτσιούκ, από τους οποίους ο ένας χωροφύλακας, διέτρεξαν και στις δύο περιπτώσεις κίνδυνο να καταπλακωθούν από το αυτοκίνητο και για να σωθούν αναγκάστηκαν να βγουν στα πεζοδρόμιο.

Τη δεύτερη φορά ο Τούρκος Μαχμούτ Τσεμέτο φώναξε προς τον Έλληνα οδηγό να είναι πιο προσεκτικός οπότε ο οδηγός κατέβηκε από το αυτοκίνητο του και απείλησε με περίστροφο τους Τούρκους πεζούς.

Στο αυτοκίνητο βρίσκονταν άλλοι τέσσερις Έλληνες.

Αργότερα έφθασε στη σκηνή αστυνομικό αυτοκίνητο με πέντε αστυνομικούς, οι οποίοι ζήτησαν να συλλάβουν τον Τσεμέντο και να τον μεταφέρουν στην αστυνομία γιατί είχαν την πληροφορία ότι κρατούσε περίστροφο.

Όταν οι αστυνομικοί αντελήφθησαν ότι ο

Τσεμέτο αρνείται να μεταβεί οικειωθελώς ένας αστυνομικός ανέσυρε περίστροφο και προτάσσοντας το εναντίον των Τούρκων που στο μεταξύ είχαν συγκεντρωθεί τους είπε ότι θα μετέφερε το Τσεμέτο με τη βία στην Αστυνομία για να τον ερευνήσει.

Ταυτόχρονα έφθασε και ο Κακής που ανέσυρε το περίστροφο του και το έρριψε μέσα στο αστυνομικό αυτοκίνητο.

Ο Τσεμέτο αρνήθηκε να ερευνηθεί και ζήτησε την παρουσία Τούρκου αστυνομικού. Οι αστυνομικοί έφυγαν κι επέστρεψαν σε λίγο οπλισμένοι με περίστροφα και γκλοπς και αφού κατέβηκαν από τα αυτοκίνητα άρχισαν να κτυπούν τον Τσεμέτο κι' ένα άλλο τουρκοκύπριο και τον τραυμάτισαν.

Στο μεταξύ συνέρρευσαν και άλλοι στη σκηνή κι' η κατάσταση επιδεινώθηκε.

Στις τέσσερις Μαΐου ήταν η σειρά της Πάφου. Λίγο μετά το μεσημέρι τέσσερις νεαροί Τούρκοι επιτέθηκαν εναντίον του Ανθυπολοχαγού του Κυπριακού Στρατού Πέτρου Χατζιώαννου Ρεβέκου, από την Πέγεια και τον ξυλοκόπησαν τραυματίζοντας τον στο μάτι και σε άλλα μέρη του σώματος του.

Το επεισόδιο συνέβη στη λεωφόρο Αθηνών κοντά στην τουρκική Λέσχη.

Εκείνη τη στιγμή περνούσαν και άλλοι Έλληνες και το κακό γενικεύθηκε οπότε διαπιστώθηκε ότι ένας Τούρκος έφερε μαχαίρι και άλλος πιστολι.

Στις **7 Μαΐου 1963** συνέβησαν σοβαρά επεισόδια στην περιοχή του τουρκικού χωριού Κόση (στο δρόμο Λευκωσίας- Λάρνακας).

Φανατικοί και πάλι νέοι έστησαν οδόφραγμα στην είσοδο του χωριού από ογκόλιθους και βαρέλια και άλλα αντικείμενα με σκοπό να απαγορεύσουν τη διέλευση σε περίπολο της χωροφυλακής.

Σαν έφθασε η περίπολος βρέθηκε αντιμέτωπη και με δεκάδες νεαρούς που είχαν ταμπουρωθεί πίσω από το οδόφραγμα.

Ο επικεφαλής της περιπόλου διέταξε τους συγκεντρωθέντες να ανοίξουν το δρόμο για να μπορέσει να περάσει το αυτοκίνητο.

Μερικοί άρχισαν να φωνάζουν: "Δεν θέλουμε Έλληνες να περιπολούν στο χωριό μας".

Η περίπολος έφυγε κι ειδοποίησε τους ανωτέρους.

Αλλά δεν υπήρξε συνέχεια και το θέμα έληξε.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών του οποίου ηγείτο ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, χαρακτήρισε πρωτοφανές το επεισόδιο και προειδοποίησε:

"Οφείλουμε να καταστήσουμε από την αρχή σαφές ότι η Αστυνομία και η χωροφυλακή θα αντιμετωπίσουν κατά τον πλέον αποφασιστικό τρόπο οποιοδήποτε, ο οποίος επιχειρεί να παρεμποδίσει τα όργανα του νόμου και της τάξης στην εκτέλεση των καθηκόντων τους".

Τόσο το επεισόδιο στη Λάρνακα, στο οποίο οι Τούρκοι ήθελαν να ανακρίνονται στην παρουσία Τούρκων, όσο και το ότι οι Τούρκοι στην Κόση δεν ήθελαν Έλληνες χωροφύλακες να περιπολούν στο χωριό τους είχαν την εξήγηση του. Οι Τούρκοι αυτή την περίοδο αξίωναν όλο και περισσότερο χωρισμό των εξουσιών, ώστε να ελέγχονται μόνο από τους Τούρκους αστυνομικούς.

Με αυτό τον τρόπο πίστευαν ότι οι Τουρκοκύπριοι αστυνομικοί θα έκλειαν τα μάτια στις παρανομίες τους και ιδιαίτερα στη μεταφορά οπλισμού από ένα σημείο της νήσου στο άλλο.

Ομως οι συγκρούσεις συνέχιζαν να επεκτείνονται όλο και περισσότερο και τα πράγματα οδηγούνταν σε σημείο χωρίς επιστροφή.

Στις 10 Μαΐου συνέβησαν αιματηρά, αυτή τη φορά, επεισόδια, στη Νέτα, στην επαρχία Αμμοχώστου και τη Δένεια κοντά στη Λευκωσία.

Στη Νέτα, ενώ ο Νικόλας Δημητρίου βρισκόταν στην τοποθεσία "Ταυρί", έξω από το χωριό του με τη σύζυγο του και την κόρη τους, τρεις οπλοφόροι έρριψαν εναντίον τους πυροβολισμούς και στη συνέχεια εξαφανίστηκαν προς το τουρκικό χωριό Άγιος Συμεών, που απέχει γύρω στα δυο μίλια.

Την ίδια μέρα συνέβησαν σοβαρότερα επεισόδια

και στη Δένεια, παρά τη Λευκωσία, με θύμα αυτή τη φορά ένα Τουρκοκύπριο γεωργό, τον Αχμέτ Τζιεμάλ 29 ετών, ο οποίος δολοφονήθηκε.

Η δολοφονία του θεωρήθηκε ως πολιτική ή η τουρκοκυπριακή ηγεσία την παρουσίασε έτσι, ώστε να την εκμεταλλευθεί.

Το σπίτι του Τζιεμάλ βρισκόταν στην άκρη του χωριού. Το βράδυ της 9ης Μαΐου τον επισκέφθηκαν δύο πρόσωπα με αστυνομική στολή και του ζήτησαν να τους οδηγήσει σε κάποιο σπίτι του χωριού.

Βρέθηκε αργότερα νεκρός σε μια χαράδρα σε απόσταση εκατόν μέτρων από το σπίτι του.

Τις επόμενες μέρες οι Τούρκοι της Δένειας, με διάφορες διαμαρτυρίες τους προσπάθησαν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι κινδύνευαν, ενώ άρχισαν να υποβάλλονται φοβερά αιτήματα από τους Τούρκους, όπως η ίδρυση από την τουρκοκυπριακή κοινότητα χωριστής Αστυνομίας, λες και δεν υπήρχε κράτος στον τόπο ή είχε ήδη καταρρεύσει.

Η δολοφονία του Τζιεμάλ έφθασε και στην Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση. Στην ημερήσια διάταξη της Συνέλευσης που συνήλθε την Τρίτη 14 Μαΐου ένα από τα θέματα που ήσαν εγγεγραμμένα ήταν το εξής: "Οι δυνάμεις ασφαλείας δεν μπορούν να προστατεύσουν τη ζωή και την περιουσία των Τούρκων".

Μάλιστα ο Τουρκοκύπριος βουλευτής της Κοινοτικής Χαζίμ Ρεμζί ρώτησε αν γινόταν σκέψη να ιδρυθεί αστυνομική οργάνωση από την Τουρκική Κοινοτική Βουλή.

Η απάντηση του Ντενκτάς ήταν:

" Τα διάφορα γεγονότα, αποδεικνύουν ότι η Κοινότητα μας έχει δίκαιο. Υπάρχουν πολλοί οι οποίοι θέλουν να πωλήσουν την κοινότητα μας και να την διεγείρουν. Πρέπει οι χωρικοί αδελφοί μας να είναι άγρυπνοι και όχι αφελείς όπως παλαιότερα".

Ο Ντενκτάς εξέφρασε την ελπίδα ότι η Κυβέρνηση θα έπαιρνε τα κατάλληλα μέτρα και χύνοντας περισσότερο λάδι στη φωτιά βεβαίωσε ότι γίνονται επιθέσεις εναντίον των τουρκικών

περιουσιών οι οποίες βρίσκονται στους ελληνικούς τομείς.

Ανέφερε επίσης ότι τέτοιου είδους επιθέσεις δεν πρέπει να γίνονται εκ μέρους Τούρκων στις ελληνικές περιουσίες που βρίσκονται στους τουρκικούς τομείς τονίζοντας ότι αυτό θα είναι υπέρ των Τούρκων.

Ο Ντενκτάς πήγε επίσης στη Δένεια και εξέτασε την κατάσταση.

Το αίμα άρχισε και πάλι να χωρίζει Έλληνες και Τούρκους όπως την περίοδο των διακοινοτικών συγκρούσεων του **1958**.